

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Gebed om de Heilige Geest

*Ontwaak, noordenwind! en kom, Gij zuidenwind! doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien.
O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate zijn edele vruchten!*
Hooglied 4:16

Sjir-Ha-Sjiriem, zo heet dit boekje in het Hebreeuws: Lied der liederen. Dat wil zeggen, het is het mooiste, het hoogste van alle liederen. Dit Hooglied is geschreven door koning Salomo. En hij bezingt daarin zijn liefde voor zijn bruid, een eenvoudig plattelandsmeisje uit Sulam. Ja, Salomo had wel meer vrouwen, helaas, om allerlei politieke redenen. Maar ik denk dat we mogen zeggen dat Sulammith de liefde van zijn leven was. Hij hield zoveel van haar, dat hij voor haar een liefdeslied schreef. Waarin hij op intieme wijze beschrijft hoe lief en mooi hij haar vindt. Hij vergelijkt haar in hoofdstuk 4 met een paradijselijke tuin, waarin de prachtigste bomen, planten en bloemen staan, met schitterende kleuren en heerlijke geuren. En de bruid spreekt in dezelfde beeldtaal haar verlangen naar hem uit: 'o dat mijn liefste tot zijn hof kwame...'

De sleutel tot het verstaan van het Hooglied ligt in Efeze 5:31-32. Daar legt Paulus een verband tussen het zuivere huwelijk en de verhouding tussen Christus en de ware gelovigen. *Daarom zal een mens zijn vader en moeder verlaten, en zal zijn vrouw aanhangen; en zij twee zullen tot één vlees wezen. Deze verborgenheid is groot; doch ik zeg dit, ziende op Christus en op de Gemeente.* Christus heeft Zijn Gemeente lief, net zoals Salomo zijn bruid lief had. En de Gemeente kent datzelfde verlangen naar Christus als waarmee de bruid naar Salomo verlangde. En de verwondering van de bruid wordt door de ware gelovigen herkend. Want waarom heeft koning Salomo nu zo'n eenvoudig plattelandsmeisje liefgekegen? Hij kan haar vergelijken met een paradijselijke tuin, maar zij spreekt over zichzelf in woorden die eerder aan een woestijn doen denken. In vers 15 vergelijkt ze Salomo met een fontein van stromend water. Dat impliceert dat ze zichzelf ziet als een droge woestijn die naar water snakt. En daarom bidt de bruid om de werking van de wind. De harde en koude Noordenwind die alle dode bladeren wegwaait, die alle dode takken afbreekt. Maar ook om de warme Zuidenwind, die de vroege en spade regen meebrengt, waardoor de tuin vruchtbaar wordt. Hiermee spreekt ze uit dat ze haar slechte eigenschappen wil kwijtraken en haar bruidegom ongeveinsd wil liefhebben.

We mogen de lijnen doortrekken naar het geestelijke huwelijksleven van Christus en Zijn bruidsgemeente. En dan mogen we opmerken dat voor de woorden 'wind' en 'geest' in de grondtaal één en hetzelfde woord

wordt gebruikt. En het werk van de Heilige Geest wordt in de Schrift ook nogal eens vergeleken met de wind. Denk aan Johannes 3: *'De wind blaast waarheen hij wil (...) also is het met een iegelijk die uit de Geest geboren is'*. En was 'het geluid als van een geweldige, gedreven wind' niet één van de tekenen van de uitstorting van de Geest? Op grond van deze gegevens mogen we zeggen dat onze tekst één van de Oudtestamentische gebeden om de Heilige Geest is. Christus' bruidsgemeente kent dit gebed. Ze heeft weet van het hart van de mens: een dode woestijn, een verderfelijke plaats. Wat heeft ze de Geest van uitbranding en oordeel nodig. Die alle aardsgezindheid, vleselijkheid en goddeloosheid wegwaait. De Geest Die overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel, waardoor ze leert sterven aan zichzelf. Maar ze heeft ook de Geest der genade en der gebeden nodig, Die in alle waarheid leidt. Om het geestelijke leven te verkwikken en te verlevendigen. Opdat de specerijen mogen uitvloeien en er vruchten gaan groeien. En dan bidt de bruid om de komst van de Bruidegom. *'O dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame...'*. Leest u goed mee? Als de bruidskerk bidt om de Geest, dan zegt ze: *'mijn hof'*, met een kleine letter. Want al die ongerechtigheid en die dodigheid is van haar. Maar als de tuin gaat bloeien, en geuren en vruchten voortbrengt, dan zegt ze: *'Zijn hof'*. Met een hoofdletter. Want die vrucht is uit Hem. De bruid spreekt van haar verlangen om vruchten voort te brengen van bekering en geloof. En dat zij een liefelijke reuk zou mogen voortbrengen. Want dat zijn de 'edele vruchten' waar Christus van geniet. Als Hij een verbroken hart ziet, en een verslagen geest. Dan is er blijdschap in de hemel vanwege de vrucht van bekering. Hij verheugt Zich als er geloofsoefeningen zijn, als de liefde werkzaam is, als de levende hoop wordt beoefend. Want dat is allemaal vrucht van het werk van Zijn Geest.

Geliefde lezer, hoe staat het erbij in de tuin van uw ziel?

Katwijk aan Zee, ds. M.A. Kempeneers

Geen Happy End

Richteren 16:1

Simson nu ging heen naar Gaza; en hij zag aldaar een vrouw die een hoer was, en hij ging tot haar in.

'En zij leefden nog lang en gelukkig'. Zo eindigen heel veel boeken en zo lezen we die ook graag. Een roman moet wel een 'happy end' hebben. Als de hoofdpersoon sterft of er gebeuren andere erge dingen, dan blijven we met zo'n naar gevoel achter. Dan kunnen we dat boek niet echt afsluiten. Tussen haakjes: de eerlijkheid gebiedt helaas te zeggen dat we het woord 'boek' in veel gevallen ook wel kunnen vervangen door het woord 'film'. Want de reformatorische gezindte maakt behoorlijk gebruik van Netflix, zo is gebleken. Vooral jongeren doen dat massaal. Ik vind het erg om dat te moeten schrijven, maar het is de realiteit. En dan is vooral de drama-film populair. De romantiek, het liefst dus met een happy end. De Bijbelse geschiedenis is wat dat betreft vaak heel anders. Dat geldt zeker de geschiedenis van Simson. Dat is geen roman of film met een happy end. Het is de openbaring van Gods werk. Ook in en door zondige mensen als Simson.

Hoofdstuk 15 eindigt met de woorden: *'En hij richtte Israël, in de dagen der Filistijnen, twintig jaren'*. Dat zou een mooi einde geweest zijn van de geschiedenis van Simson. Dan hadden we Simson achter kunnen laten bij de Fontein des aanroepers. Simson die tot God roept en afhankelijk is van God en Zijn genade. Maar nee. De geschiedenis gaat verder. Het Woord van God is eerlijk. Ook in het vertellen van de zonden van Gods kinderen en de gevolgen daarvan in hun leven.

We lezen dat Simson naar Gaza ging. Dat was de hoofdstad van de Filistijnen, die het meest zuidelijk lag. Simson moest dus heel hun land door. Hij waagde zich diep in het hol van de leeuw, zo zou je kunnen zeggen. Dat was ook zijn taak. Simson is echt niet helemaal naar Gaza gereisd met de bedoeling om die prostituee te bezoeken. Zo iemand had hij dichterbij huis ook wel kunnen vinden. Nee, zijn reis naar Gaza was legitiem. Hij volgde zijn roeping. Hij werd door Gods Geest naar Gaza gedreven. Hij moest de Filistijnen bestrijden.

En als hij daar 's avonds laat aankomt, dan zoekt hij eerst een slaapplek in een herberg. Net zoals we lezen in Jozua 2 van de verspieders in Jericho. Zij kwamen in huis bij Rachab. Die beheerde de herberg. Maar zulke vrouwen boden de reizigers niet alleen een bed aan, maar ze boden hen ook hun lichaam aan, tegen betaling uiteraard.

En Simson, met zijn bovennatuurlijk kracht, blijkt op dit gebeid uiterst zwak te zijn. Hij kan de verleiding niet weerstaan en gaat op het aanbod van de hoer in. Wat erg! Nu kun je natuurlijk op de omstandigheden wijzen. De Filistijnen waren immers oversekst. Ze aanbaden Astarte, de godin van de wellust. En die hoer in Gaza heeft Simson natuurlijk op vakkundige wijze verleid. Maar daarmee is niet alles gezegd. De omstandigheden kunnen de zonde wel aanwakkeren, maar niet veroorzaken. De zonde zit immers niet allereerst buiten ons, maar die zit in ons. De Heere Jezus zegt in Markus 7 dat overspelen en hoererijen van binnen uit het hart voortkomen.

Die zonden leefden ook in het hart van Simson. We kunnen zelfs zeggen dat het een boezemzonde was, een zonde waar hij extra gevoelig voor was. *Hij zag een vrouw die een hoer was en ging tot haar in.* Dat zijn woorden die wijzen op seksuele gemeenschap. Hoe is dat toch mogelijk, zo denk je misschien? Simson, een kind van God, zelfs een knecht van God. Die zijn roeping zo duidelijk kon verklaren. Een Nazireeër Gods al vanaf de baarmoeder af. En dan in bed met een hoer...?

Laten we ons oordeel nog maar even opschorten. Wij leven in net zo'n oversekste wereld als Simson. Wat heb jij allemaal al niet gezien op dat gebied? We leven in de visuele cultuur van het beeldscherm en de smartphone. John Bunyan schrijft in 'de Heilige Oorlog' dat de oogpoort de eerste poort van Stad Mensenziel is die door Diabolus wordt opengebroken. En al is de één misschien zwakker op dit terrein dan de ander, maar alles wat je ziet wordt wel opgeslagen in je hart. En het sluit aan op wat daar ligt te sluimeren. En je denkt eraan en je droomt ervan. En als je daaraan wordt ontdekt, dan zul je niet op Simson kunnen neerkijken. Maar dan zul je des te vuriger bidden: wend, wend mijn oog van de ijdelheden af.

Van Paulus kunnen ambtsdragers heel wat leren. Paulus was een man van het woord en de daad. Hij liet het niet bij één van beiden. Hij beperkte zijn roeping niet tot evangelisatiewerk. Hij gaf ook acht op de situaties van gemeenten. Hij ging aan de invloeden van binnen en van buiten niet voorbij. Waar hij meende te moeten dienen liet hij het niet na. Het welzijn van de gemeenten ging hem ter harte. Zeker was hij ervan overtuigd: God de Vader en Koning Jezus houden het bestuur en voortbestaan in handen. De poorten der hel zullen de gemeente niet overweldigen. Toch ontslaat dit de dijkwachters niet van hun taken. Naar de wil van de Heere dienen er kerkbouwers en onderhouders te zijn. Gelijk soldaten bijzonder in oorlogstijd een opdracht hebben, zo dienen Gods ambtsdragers paraat en actief te zijn. Luiheid, laksheid, nalatigheid, laten nadelige gevolgen zien. We dienen niet te vergeten welke woorden de Heere Christus gesproken heeft. Waakt en bidt opdat gij niet in verzoeking komt. Satan is het zich bewust dat de laatste periode van de wereld gekomen is. Op het wereldfront is zijn laatste aanval. Als briesende leeuw of als engel des lichts verschijnt en werkt hij. Wat in de wereld in is, draagt hij op een aannemelijke wijze de kerk binnen. Op een indringende, aanlokkelijke wijze gaat hij steeds door. Paulus was de levenswijze van de satan niet onbekend. De listen van de satan waren hem bekend. Het komen in gemeenten of het horen van gemeenten brachten hem tot onderzoek of tot beslissingen. Zo was dit ook het geval na zijn rondgang over het eiland Kreta. Het ontbrak de

Paulus' opdracht 20

gemeenten aan structuur en orde. Die werkelijkheid zou bijzonder in de stadsgemeenten zeker gevolgen hebben. Gelijk leiding geven voor een gezin noodzakelijk is, is het zeker voor gemeenten van groot belang en betekenis. Het hebben van getrouwe ambtsdragers is een zegen. Gebonden aan het Woord van de Heere. Handelend daarnaar en levend naar de gestelde vereisten. In Titus 1:6-9 lezen we aan welke vereisten een ouderling moest voldoen. Opvallend is dat de ethische voorwaarden als eerste staan. De Godsvreze in de praktijk van het leven. Het leven van elke dag. Dat vraagt veel gebed. Noodzakelijk en profijtelijk. Het mag niet vergeten worden dat de satan het bijzonder gemunt heeft op de kerkelijke leiders. Er dient ook gedacht te worden aan wat Jezus sprak: Die veel ontvangt en heeft van dien zal veel geëist worden. Er zal rekenschap afgelegd moeten worden. Maar boven alles blijft schitteren: Ik wil en Ik zal. Heeft Paulus gewezen op ethische voorwaarden waar de ouderlingen naar behoren te leven, in vers 9 lezen we van de theologische voorwaarden. Er dient vastgehouden te worden aan het getrouwe Woord, dat naar de leer is opdat men machtig is beide om te vermanen door de gezonde leer en om de tegensprekers te weerleggen. Het accent op het getrouwe Woord valt op. Het geloofwaardige Woord. Het vasthouden daaraan. Dat Woord is geopenbaard en er dient gepredikt te worden naar de leer die door de kerk is vastgesteld en geput is uit het Woord van God en daarop is gebaseerd. Terecht staat in de Korte Verklaring van de Heilige Schrift: We hebben een volgorde van drie: het Woord zoals het door God is geopenbaard, de leer is het Woord zoals het wordt gepredikt. Het laatste komt overeen met het tweede en dat rust weer op het diepste feitelijk het enige fundament, het eerste, het Woord van God. Elke prediker is verplicht zich te houden aan

de door de kerk vastgestelde leer gebouwd op Gods Woord. Wanneer het gepredikte Woord overeenkomstig de leer is, dan is dat Woord geloofwaardig. De leer heeft voor Paulus autoriteit omdat het rust op Gods Woord. Laten we toch navolgers van Paulus zijn. Dat Paulus zo met nadruk spreekt over de leer dat komt omdat men in de eerste gemeenten begonnen was het geloof vast te leggen in formules en leerstellingen. Het zo krachtig spreken van Woord en leer en het daaraan vasthouden geschiedde omdat er afwijkingen dreigden en geconstateerd werden. Daarom is vasthouden aan de leer nodig. Heilig conservatisme. Laat treffen en sterken wat de Kerkvisitator heeft gesproken tot Filadelfia: Ik weet uw werken. Zie, Ik heb een geopende deur voor u gegeven en niemand kan die sluiten. Want gij hebt kleine kracht en gij hebt Mijn Woord bewaard en Mijn Naam niet verloochend. Openbaring 3:8. Gaat het over elkaar zoeken: Hebben we behoefte aan contact met allen die de Heilige Schrift en de belijdenisgeschriften van harte onderschrijven en ernaar willen leren en belijden? Dan is het vasthouden geen leus maar een levenskeus. Het vasthouden gaat gepaard met standvastigheid in het vermanen met de gezonde leer en een wederleggen van de tegensprekers. Calvin spreekt in zijn commentaar over herders die de waarheid Gods met beide armen omhelzen en met hand en tand vasthouden en nooit toelaten dat hun ontruikt wordt of van hen losgerukt kan worden Gods Woord zoals het in de apostolische verkondiging tot klinken wordt gebracht is even betrouwbaar als God Zelf.

Ds. M.C. Tanis

Gedenken van het lijden en sterven van Christus aan het Heilig Avondmaal

Vier zaken gedenken

Teellinck schrijft dat er bij de bediening van het sacrament van het Heilig Avondmaal aan vier zaken gedacht moet worden. Allereerst moet in het geloof gedacht worden aan datgene wat de Heere Jezus heeft gedaan na Zijn komst in het vlees op deze aarde. Vooral moet gedacht worden aan het einde van Zijn leven, aan Zijn zware lijden en sterven. Christus werd verraden in de nacht waarin het Heilig Avondmaal werd ingesteld. We moeten met Christus meegaan in de hof waar Zijn zweet werd tot grote druppelen bloeds die op de aarde afliepen. We moeten met Hem meegaan naar Kajafas en zien hoe Hij daar bespot, bespuwd en geslagen werd. Ook moeten we dicht bij het kruis gaan staan, met Johannes en de moeder van Jezus, om te zien en te horen wat daar plaatsvond. Christus hing daar aan het vloekhout tussen hemel en aarde en heeft het uitgeroepen: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'. Hij heeft de helse smarten doorgemaakt om Zijn Kerk daarvan te verlossen. Ook heeft het op Golgotha geklonken: 'Het is volbracht.' Denken wij zo aan de Heere tijdens het Heilig Avondmaal? Er moet ook aan gedacht worden waarom de Heere Jezus Christus geleden heeft. Zelf heeft Hij nooit kwaad gedaan. Hij was totaal onschuldig. Er staat in Jesaja 53:7 'Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld.' Zijn wij doordrongen van Zijn plaatsvervangend lijden en sterven? Ten derde dient bedacht te worden welk een zaligheid de Heere Jezus door Zijn lijden en sterven voor de Zijnen heeft verworven. Er staat in Jesaja 53:5 'De straf die ons de vrede aanbrengt was op Hem en door Zijn striemen is ons genezing geworden.' In de vierde plaats moeten we erbij stilstaan dat het Heilig Avondmaal door de Heere Zelf is ingesteld. De Heere wil door zichtbare tekenen Zijn lijden en sterven voor ogen stellen. Mag dit alles stof tot overdenking en tot meditatie zijn aan het Heilig Avondmaal? Mag u er iets van beleven?

Doel van gedenken

Vervolgens stelt Teellinck aan de orde wat het doel is van het gedenken van het lijden en sterven van Christus aan het Heilig Avondmaal. Dit gedenken dient om de goede gaven op te wekken van berouw, geloof en liefde. "Van *berouw*, want de misdaad van onze zonden waarmee we de Heere Christus gepijnigd hebben, zien we weerspiegeld in het Heilig Avondmaal. Van *geloof*, omdat we weten van de vergeving van onze zonden. In het Avondmaal zien we immers hoe de Heere Christus volkomen heeft betaald voor al onze zonden en hoe hij Zich daarvoor aan het kruis

heeft laten verbreken. Van *liefde*, omdat we in het Heilig Avondmaal ook de uitnemende liefde zien die de Heere Christus voor ons heeft. Hij stemde er immers in toe voor ons de dood in te gaan." Mag het bij u zo zijn dat berouw, geloof en liefde mogen toenemen door de bediening van het sacrament van het Heilig Avondmaal? Als dat zo is, betekent dat voedsel voor de ziel. Gewoon voedsel versterkt het tijdelijke leven en geeft kracht aan het lichaam. De ziel heeft versterking van het bovennatuurlijke en geestelijke leven nodig. Berouw over de zonden, geloof in God en de ware liefde geven krachten aan de ziel. Het sacrament van het Heilig Avondmaal is een middel daartoe. Aan het Heilig Avondmaal mag steeds het bitter lijden en sterven van Christus overdacht worden. Dat leidt tot versterking van berouw, geloof en liefde.

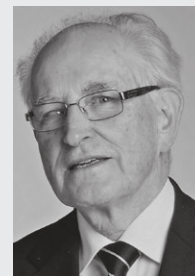
Onderwijs

De Heere Jezus Christus is de Wijsheid van de Vader. Hij kan de allerbeste raad geven. Hij weet volmaakt wat voor ons het beste is. Teellinck noemt het voorbeeld van koning Darius die bevel gaf tot de tempelbouw. We lezen in Ezra 6:11 en 12 'Voorts wordt een bevel van mij gegeven, dat al dengene die dit woord zal veranderen, een hout uit zijn huis zal gerukt en opgericht worden, waaraan hij zal worden opgehangen; en zijn huis tot een drekhoop gemaakt worden.' De Heere Jezus is meer dan koning Darius. Hij wil gehoorzaamheid aan het bevel tot gebruik van het Heilig Avondmaal. "Er is maar één conclusie mogelijk, namelijk dat alle christenen, die Hem onze lieve Heere noemen, Zijn Heilig Avondmaal ernstig moeten nemen, het moeten gebruiken, en wel op de manier die Hij heeft voorgeschreven. Anders zal ons nog iets ergers overkomen dan opgehangen worden aan een balk die uit ons eigen huis genomen is.... Als zij het Heilig Avondmaal niet gebruiken zoals Hij het heeft ingesteld, zullen zij bij handen en voeten gebonden worden en in de buitenste duisternis geworpen worden, waar weinig en knersing der tanden zal zijn (vgl. Matth. 22:11-13. Dit is de leer ten aanzien van het Heilig Avondmaal en zo wordt die bevestigd." Deze bijdrage wil ik besluiten met een indringende vraag: Hoe zal het met u zijn? Hoe zal de Heere over u oordelen? Waar zult u zijn in de eeuwigheid?

ds. A. van Heteren

DE IMPASSE

Schrijven over de kerkelijke situatie vermijd ik momenteel zoveel mogelijk. Het lijkt me echter nu zover gekomen te zijn, dat er niet gezwezen kan worden. Ik doel op de berichten over gemeenten die de vrouw officieel hebben bevestigd in het ambt.

Omdat ik weet dat er in onze kring gemeenten en leden zijn, die het gevoel hebben hierdoor voor een kerkelijke kloof aangekomen te zijn. Dat klinkt ernstig, maar het is niet anders. Ik heb al eerder inhoudelijk over deze materie gesproken, het gaat mij nu om de consequenties. Er gebeurt zoveel, het buitelt over elkaar heen en wij denken met elkaar dit niet meer aan te kunnen.

Er is van verschillende kanten gesteld dat lastbrieven zouden geweigerd moeten worden van gemeenten die over de grens zijn gegaan. Terzijde opgemerkt: over de grens naar de GKV? Dus: over de grens! Maar die lastbrieven liggen op de tafels van de classes en niemand haalt ze er af, eenvoudig omdat er vrijwel geen classis is, die dit met meerderheid doen kan. Dus gaat het proces door: er zullen meer gemeenten zover komen, als er al niet zijn die incidenteel zulke stappen zetten.

Wat dan? Kan de Generale Synode dit doen? Dat zou een weg kunnen worden.

Onder ons neem ik verder waar, ook vooral bij mijzelf, dat we hierom de kerk niet zullen verlaten. Nee, maar dan hebben we wel een ernstig probleem. Want dat gaat betekenen dat er een verholten acceptatie volgt. Ik besef dat er leden en gemeenten zijn, die hier niet meer mee verder kunnen gaan. Ik hoor dat tenminste ook om me heen zeggen. Ik ervaar dit ook als persoonlijke aanvechtingen. Onze kerken hebben vele jarenlang een rustige middenkoers gevaren. Meestal konden we daarmee wel vrede hebben, zij het onder protest tegen de poldermentaliteit. Ik begreep nooit precies wat men daarmee in de politiek bedoelde, maar de kerk heeft het mij nu wel bijgebracht. De middenkoers lijkt me af te zwakken. Er zijn signalen, die erop wijzen dat postmoderne symptomen versneld opkomen. Ik had dat persoonlijk zo snel niet ingeschat. Ik word ingehaald door de feiten.

Wat nu?

Ten eerste zullen we met elkaar schuld moeten belijden over de kerkelijke koers die we gevaren hebben. Progressieve gemeenten hebben volkomen gelijk als zij nu de rekening presenteren van een tweeslachtige besluitvorming, waaraan ook meerderen van ons hebben meegewerkt. Landelijk geen eenheidsstreven, plaatselijk groen licht. Hierover moeten we concreet schuldbesef zoeken en uitspreken. Wij hebben daartegen menigmaal gewaarschuwd, maar de woestijnen hebben deze stem laten roepen. Hier ligt werk voor de GS. De Heere Zelf zet dit gebedspunt op de agenda. Begrijp mij wel: ook wij en ik, wij allen moeten die kerkelijke schuld werkelijk als schuld gevoelen. Echt lezers, daar is het wachten op. Beseft u dat ook? Zou de Heere daar ook niet op wachten? Is dat niet het hete hangijzer? Vastlopen, echt vastlopen en in de onmogelijkheid de Heere nodig hebben. Niet weer doorgaan, maar eerlijk zeggen dat we aan het einde zijn. Ook geestelijk en daarna kerkelijk! Bij onszelf beginnen.

Daarna, in tweede instantie, nog enkele praktische adviezen. Ik zei al dat we er nimmer over denken de kerken te verlaten. Ik besef echter nu meer dan voorheen dat het wel klemmen gaat. Er ontstaat toch een beeld over onze kerken, dat we niet willen. Als wij het niet doen, anderen zullen en kunnen in gewetensnood komen. We hopen allen dat zij, die de ruimte binnen onze kerken te beklemmend vinden, de consequentie trekken en de kerk verlaten. Men kan hierover ach en wee roepen en het kwalijk achten dat ik dit zo schrijf, maar ik schrijf dit, staande voor de keus: zij of wij. Omdat ik de kerk liefheb, blijf ik er graag in, maar samen en alles tegelijk lijkt en is onmogelijk, op termijn.

Ik wil echter wel graag allen ook vasthouden, die met ons het beginsel van onze kerken liefhebben. Het zou wel begrijpelijk zijn, maar niet dienstig, als u als lezer of u als ambtsdrager erover zou denken onze kerken te verlaten. De geschiedenis heeft ons geleerd dat zulke stappen soms genomen worden.

Hopelijk doet u dat niet. Wij hebben in onze kerken elkaar hard nodig. Wij willen ook samen met u en jullie ons bezinnen op de toekomst, als dat echt nodig is en ook als er aan ons meedenken hierover behoefte is. Moeten we het zoeken in een bond, een samenwerkingsverband binnen onze kerken, moeten we de kerkelijke weg voortzetten en het daarvan verwachten, moeten we independentistisch gaan denken, als de situatie geen andere weg wijst? We streven echt naar het grootse doel om onze kerken te kunnen voortzetten in de breedst mogelijke zin. We zullen, ook als groepering, niet eenkennig willen zijn, maar begrip willen tonen voor anderen, die weer binnen onze belijdenis op details afwijken. Zelfs zullen we begrip hebben voor hen, die de moderniteit omhelzen, maar dat begrip is beperkt. Dat begrip brengt mij er niet toe de eenheid te zoeken ten koste van de waarheid. Trouwens, het wordt hoog tijd dat we de waarheid weer eens helder gaan zoeken en deze duidelijker verstaan. Er kan veel te veel door de beugel. Ook op theologisch terrein. Dat wordt door mensen uit andere verbanden ook geconstateerd. De waarheid is een goede leidman. De waarheid zal u vrijmaken. Ik beleef ook dat ik zelf die waarheid wil bijschaven, dus dat begrip ik wel. Maar ik moet blijven weten dat zo iets niet kan. Hebben we met elkaar vrouwen in de waarheid, die de eenheid niet schaden zal? Daarbuiten zijn er ook nog andere zaken, die droefheid geven. Ik denk aan onze jeugd en de belangen daarvan. Ook in die sector lopen dingen vast. Laat er gebed voor zijn. Laat jeugdzorg weer echt een zaak worden van de eigen kerkenraad en de eigen ambtsdragers. Bent u eraan toe om naast Jeremia op de puinhopen de enige hoop te vinden?

Ds. P. Roos

Die komen zal

Het laatste, zo aangrijpende bijbelboek Openbaring begint met een groet, dezelfde groet die aan het begin van de eredienst, na het votum uitgesproken wordt: “Genade zij u en vrede van Hem, Die is en Die was en Die komen zal”. U vindt deze groet in Openbaring 1. Het moge ons duidelijk zijn dat hier over de eerste Persoon, over God de Vader wordt gesproken. Maar dat roept bij een lezer van ons blad de vraag op waarom van God de Vader gezegd wordt dat Hij komen zal. Dat geldt toch van de Heere Jezus, de tweede Persoon? Is het niet juist om van God de Vader te zeggen dat Hij is en dat Hij zijn zal, ook gezien de Naam, geopenbaard in het brandende braambos?

Wat is het groot dat Johannes met deze groet zijn brief aan de zeven gemeenten beginnen mag. Hij is de auteur van de brief, maar hij schrijft in de Naam des Heeren, in de Naam van de Drie-enige God. De Heere had tot hem gezegd: Schrijf! Johannes komt dus niet met een persoonlijke groet, maar de Heere komt tot de gemeenten met een groet, een bijzondere groet.

In de prediker komt de Heere Zelf tot de gemeente en Hij groet! Dat mag ons wel eens stil en verwonderd maken. Hebben we het er immers naar gemaakt zo begroet te worden?

Inderdaad wordt van God de Vader niet alleen gezegd dat Hij is, en dat Hij was, maar ook dat Hij komen zal! Zoals God in Zijn Zoon tot de wereld kwam, zo komt Hij ook in Zijn Zoon, als Die zal verschijnen op de wolken des hemels. Zoals we achter de gezonden prediker de Zender moeten zien, (in de gezondene komt de Zender), zo moeten we ook achter de gezonden Zoon de zendende Vader zien. Dat geldt ook bij Christus' wederkomst.

Dat ook God de Vader als Komende wordt aangeduid, heeft ook te maken met het karakter van het laatste bijbelboek. Het boek is één grote roep: Hij komt! Het gaat in dit boek om ons te tonen die dingen die (met) haast geschieden zullen. De Heere werkt heen naar de grote toekomst!

Nu is de Heere de eeuwig onveranderlijke God. Gelukkig trouwens! Alles en iedereen verandert. Stel dat nu ook Hij veranderlijk was! Er bleef geen rust of steunpunt meer over in een wankelende en stervende wereld.

Nu zegt deze omschrijving van de groet, dat ook God de Vader de Komende is, dus niet dat Hij toch veranderlijk is, maar dat Hij komt als Degene Die Hij heden is en gisteren was! God is eeuwig Dezelfde. Wij denken in categoriën van tijd: gisteren, vandaag en morgen. De tijd is een schepping van de Heere. Hijzelf staat er boven, Hij is van eeuwigheid tot in

eeuwigheid, een duizelingwekkende gedachte voor ons mensen! Straks, bij Zijn wederkomst, zal ook de tijd, de klok op houden te bestaan. Lees maar Openbaring 10:6.

Wat ik daarmee zeggen wil is dat de Heere Zich dus in Zijn Zelfopenbaring als Degene Die is en was en komen zal, Zich verlaagt tot ons niveau. Zo begrijpen wij het een beetje. Hij was er gisteren, Hij is er vandaag en Hij zal er ook morgen zijn. Dat geldt ook tot troost van de Zijnen van de Heere Jezus, van Wie wij lezen: “Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid”.

Zo worden we bij de aanvang van de eredienst, al terstond in een spanningsveld geplaatst; de tijd gaat voort en de toekomst genaakt! Hij komt! Wie? De Heere Jezus. En als Hij komt zal alle oog Hem zien. En in Hem komt God Zelf, van Wie onder het oude verbond al gezongen werd: Hij komt, Hij komt, om d' aard' te richten, de wereld in gerechtigheid! Dan zal de eeuwigheid aanbreken, waarin God zal zijn alles in allen! Zijn komst zal bij de een doodschrik teweeg brengen, bij de ander levensvreugde! Wat een verschil! Als God voor mij is, wie zal dan tegen mij zijn? Maar als God tegen mij is, o, wie zal dan voor mij zijn? Zo komt in de groet de oproep tot bekering en geloof: het haast u om uws levens wil!

Tevens mogen wij ons afvragen of wij al tot de Heere zijn gekomen! Anders gezegd: of het feit dat de Heere de Eerste is en Adam opzoekt en zo bewijst dat Hij de Komende is, ons hart al heeft bewogen en in gang gezet om tot Hem te komen! Om genade namelijk en om alles wat een mensenkind voor tijd en eeuwigheid nodig heeft! Maar hoe zal ik, arm zondaar in mijzelf, tot Hem kunnen gaan? Dat is alleen mogelijk als wij de rechte weg bewandelen. Dat is: als we door het geloof in Christus, Die de Weg is, mogen gaan. Dat gaan is wel noodzakelijk hoor! Het is ook mogelijk. En waarom? Omdat de Heere in Zijn welbehagen de Komende is, de Eerste, de God aller genade!

ds. K. Hoefnagel

Justinus Martyr, verdediger en uitlegger (3)

Apologie

Al enkele keren hebben we ons verdiept in de figuur van Justinus Martyr (ca. 100-165 n. Chr.). Rond het jaar 130 komt hij tot bekering. Op drie manieren stelt Justinus na zijn bekering zijn talenten in dienst van Gods Koninkrijk. Allereerst geeft hij, gekleed in een filosofenmantel, onderwijs in het christelijk geloof aan belangstellenden. In de tweede plaats probeert hij zijn joodse tijdgenoten – Trypho is één van hen – ervan te overtuigen dat de Heere Jezus de beloofde Messias is. In de derde plaats is Justinus bekend als schrijver van twee apologieën.

Het woord ‘apologie’ is afgeleid van het Griekse woord ‘apologia’, dat ‘verdediging’, ‘verantwoording’ betekent. We komen dit woord bijvoorbeeld tegen in Handelingen 22: 1, waar Paulus zijn verdedigingsrede voor de Joden als volgt begint: *‘Mannen broeders en vaders, hoort mijn verantwoording (apologia)’*. En in 1 Petrus 3: 15 lezen we: *‘Zijt altijd bereid tot verantwoording (apologia) aan een iegelijk die u rekenschap afleest van de hoop die in u is’*.

In de lijn van deze Schriftplaatsen hebben Justinus en andere apologeten van de Vroege Kerk zich met de pen verdedigd tegen allerlei valse beschuldigingen, terwijl ze tegelijk een verantwoording en uiteenzetting gaven van wat zij geloofden en hoopten.

In dit optreden van de apologeten ligt een leerzame trek voor vandaag. We leven in een tijd waarin de christenen steeds meer in de minderheid teruggedrongen worden. Steeds minder mensen in onze maatschappij weten wat christenen nu eigenlijk geloven. In die situatie is het belangrijk om – net als de apologeten – uit te leggen wat christenen geloven en wat de achtergrond is van hun andere levenswandel.

Christelijke eredienst

Eén van de meest bekende passages uit Justinus’ *Eerste Apologie* is het gedeelte waar hij uitlegt wat christenen in hun samenkomsten doen. Van de kant van

de heidenen werden de christenen op dit punt namelijk ernstig gelasterd. Ze zouden op zeker moment alle lampen doven en in de duisternis bloedschande plegen met elkaar. Ook zouden ze kinderen slachten en eten en hun bloed drinken.

Justinus weerlegt deze beschuldigingen niet alleen, maar hij vertelt ook wat er dan wel gebeurt in een eredienst: *‘Op de dag die men zondag noemt, wordt er een bijeenkomst gehouden van allen die in de steden of op het platteland wonen, waarbij de gedenkschriften van de apostelen of de werken van de profeten gelezen worden, zolang de tijd het toelaat. Is de voorlezer opgehouden, dan spreekt de voorganger vervolgens in een toespraak vermanende woorden en wekt hij op al dat goede na te volgen. Dan staan wij allen gezamenlijk op en zenden gebeden naar omhoog. (...) De bemiddelden en wie daartoe genegen zijn, geven ieder naar eigen keuze wat zij willen en het zo bijeengebrachte wordt onder toezicht van de voorganger bewaard. Deze ondersteunt daarmee wezen en weduwen alsmede hen die ten gevolge van ziekte of door een andere oorzaak gebrek lijden en de gevangenen en vreemdelingen die bij ons vertoeven’* (*Eerste Apologie*, 67).

We herkennen in deze korte beschrijving een aantal kernen van de vroeg-christelijke eredienst: Schriftlezing – prediking – gebed – collecte.

Apart legt Justinus nog eens uit, waarom de christenen juist op de zondag samenkomen. Hij noemt daarvoor twee redenen: *‘En op de zondag houden wij allen gezamenlijk onze bijeenkomst, omdat het de eerste dag is, waarop God het duister en de materie omgevormd en het geordend heelal geschapen heeft. En verder omdat onze Verlosser Jezus Christus op diezelfde dag uit de doden is opgestaan’* (*Eerste Apologie*, 67).

Martelaar

In 165 na Christus wordt Justinus samen met zes leerlingen gevangen genomen. Als hij samen met zijn geloofsgenoten weigert te offeren voor de keizer, wordt hij uiteindelijk veroordeeld tot

geseling en onthoofding. Justinus sterft als martelaar en zal daar nadien ook zijn bijnaam aan ontleen: Justinus Martyr (Justinus de Martelaar).

Voordat het vonnis wordt uitgesproken, vindt eerst nog een kort gesprek plaats waarin de stadsprefect Justinus vraagt naar zijn geloofsovertuiging. Justinus legt dan in drie lange zinnen verantwoording af van de hoop die in hem is. Hij vertelt dat hij *‘eerbied bewijst aan de God der christenen, van Wie wij geloven dat Hij als enige der goden in het begin de hele wereld geschapen heeft, en aan Gods Zoon, Jezus Christus, van Wie ook van tevoren door de profeten is verkondigd dat Hij het mensdom zou komen bijstaan als de Heraut van het heil en de Leermeester van schone onderwijzingen’*. Verder stelt hij: *‘Ik denk povere taal te spreken in vergelijking met Zijn Godheid, een bijzonder profetische kracht erkennende in hetgeen tevoren verkondigd is over Hem’*. Tenslotte zegt hij: *‘U moet namelijk weten dat de profeten van oudsher voorspellingen hebben gedaan omtrent Christus’ komst onder de mensen, die inderdaad heeft plaatsgevonden’*.

Er is iets opvallends in deze zinnen: Tot driemaal toe wijst Justinus op de profeten van het Oude Testament en hoe zij de komst en het werk van Christus hebben voorgezegd. Zelfs nu hij de dood in de ogen ziet, vindt Justinus het blijkbaar belangrijk om dat te benadrukken. Vanaf zijn ontmoeting met de oude man bij de zee tot aan zijn marteldood heeft Justinus blijkbaar bij de Schriften geleefd. Alle reden om ons af te vragen, hoe hij het Oude Testament met het oog op Christus heeft uitgelegd. Maar daarover Deo volente de volgende keer.

Ds. A.J.T. Ruis

Meedenken met Paulus (3)

In dit laatste artikel wil ik nog iets naar voren brengen inzake de plaats van de cultuur en de waarde van het christelijk huwelijk als inzet van God.

Dr. Loonstra heeft gelijk als hij stelt dat het evangelie verstaan wordt en moet worden in de eigen culturele context. Die culturele context speelt mee in ons verstaan van het evangelie. Daar zijn we het snel over eens. Een andere vraag is hoe we die culturele context waarderen. Ik krijg de indruk dat dr. Loonstra het als een gegeven ziet dat we nu eenmaal van een samenleving uitmaken waarin vrouwen op veel terreinen gelijkberechtigd zijn ten opzichte van mannen. Een aantal emancipatiegolven zijn over ons heen gegaan en die hebben niet nagelaten het gezicht van de samenleving te veranderen; christenen staan in deze (in ons geval: westerse) cultuur. Nu meent dr. Loonstra dat Paulus' beroep op de scheppingsorde in 1 Tim 2 inzake het verschil tussen man en vrouw ook mede door zijn cultuur is bepaald. Dus dienen we dat beroep op de schepping te relativiseren; het kan niet bedoeld zijn als belemmering voor de vrouw. Paulus zag in zijn tijd aanleiding om de schepselmatige rangorde tussen man en vrouw in bepaalde regels tot uitdrukking te brengen – onder invloed van zijn cultuur – maar dat hoeven wij vandaag – vanwege onze cultuur – nu juist niet te doen. Als het maar de voortgang van het evangelie dient (81). Het lijkt dr. Loonstra mogelijk om de met de schepping gegeven rangorde te blijven erkennen zonder dat we deze formaliseren.

De vraag is nog niet gesteld wat de wortels zijn van de westerse cultuur. Het is een onomstotelijk feit dat de vanouds door het christendom gestempelde cultuur sinds de Franse revolutie ('geen God en geen meester') grondig is veranderd, beter gezegd: gesecculariseerd. Secularisatie houdt in dat men de christelijke normen achter zich laat – want die zijn knellend en onderdrukkend –

en dat de mens zijn vrijheid zoekt in het los-van-God zijn.

De vraag is nu of een christen wel zo onbekommerd mee kan gaan in deze cultuur of dat hij/zij juist een kritische houding moet aannemen. Ik vind het jammer en een gemis dat die kritische houding ten opzichte van de cultuur in het boek van Loonstra niet naar voren komt. Zo neutraal is de cultuur niet. De christen wordt niet voor niets een vreemdeling hier op aarde genoemd, of naar het woord van Heere Jezus: wel in de wereld, maar niet van de wereld (Joh. 17, 11-16). Dat is een spanningsvolle verhouding, die niet per se hoeft te resulteren in een (doperse) cultuurmijding. Maar de verhouding tussen evangelie / wet en cultuur is veel meer geschaakt dan dat het eigenlijk vooral zou gaan om het meebewegen met de huidige cultuur. Het evangelie is bepaald niet vooral cultuurvolgend. Het kan ook cultuurvormend zijn en cultuurkritisch en soms zelf tot een tegencultuur leiden. Dr. Loonstra relativeert ook de orde door God in de schepping gegeven ten aanzien van de man-vrouw verhouding, die ten nauwste samenhangt met het christelijk huwelijk. Naar zijn mening vertolkt de emancipatie van de vrouw in de christelijke gemeente Bijbelse waarden die op het evangelie aansluiten (94). De scheppingsorde van het huwelijk is onderworpen aan de orde in het koninkrijk van God (114). In de voleinding blijkt de instelling van het huwelijk van voorbijgaande aard te zijn (geweest) (115). In de opstanding, zo zegt de Heere Jezus, huwen we immers niet en worden niet ten huwelijk genomen? De gelovigen zullen zijn als de engelen Gods. Het huwelijk van Petrus dient ook als een voorbeeld van de relativisering van de scheppingsgave van het huwelijk. Petrus heeft alles verlaten (ook zijn vrouw) om Jezus te volgen. 'De scheppingsgave van het huwelijk wordt dus door de dynamiek van het koninkrijk naar achteren geduwd tot zij in de vol-

eindiging verdwijnt.' (115). Wie er vanuit een iets andere invalshoek naar kijkt, zou hier ook wel het celibaat kunnen bepleiten. Ik vrees dat dr. Loonstra hier toch een beetje uit de bocht vliegt. We weten helemaal niets van het huwelijksleven van Petrus. Het is dat zijn schoonmoeder wordt genezen, anders zouden we niet eens geweten hebben dat hij getrouwd was. We dienen dus voorzichtig te zijn met al te ferme uitspraken te doen over de vraag hoe lang of kort Petrus bij zijn eigen vrouw vertoefde. Ik stel mij voor dat in een goed huwelijk zijn vrouw het er helemaal mee eens was dat Petrus zich wijdde aan de zaak van het Koninkrijk en dat dit een verdieping in hun huwelijk bracht. Het is wel dezelfde Petrus die in 1 Petrus 3 een en ander zegt over het christelijk huwelijk en over de verhouding tussen de gehuwde vrouwen en mannen. Daar vallen woorden als onderdanigheid en godvruchtige levenswandel en samen erfgenaam zijn van de genade; zou Petrus dit anderen voorhouden en het zelf niet in praktijk brengen (Pastor Peter, Practise what you preach!)?

In een cultuur en samenleving waarin juist het huwelijk wordt ondermijnd vanwege de doorwerking van het goddeloze Verlichtingsdenken met de secularisatie en emancipatie als zure vruchten, dienen wij als christenen in onze tijd de grote waarde van het christelijk huwelijk in zoete liefde en trouw voor te leven. Onze Schepper heeft ons prachtig gemaakt en in Zijn wijsheid ons deze scheppingsgave gegeven.

Nu zal dr. Loonstra dit niet ontkennen; zijn punt is dat de scheppingsgave van het huwelijk (en de man-vrouw verhouding) in de Bijbel wordt gerelativeerd en dat dat ons vandaag de ruimte biedt om waar die verhoudingen vervreemdend werken in de huidige cultuur, daar dan ook naar bevind van zaken mee om te gaan, ten dienste van het evangelie. In een traditionele en behoudende gemeente zal dat vervreemdende ef-

fect zo snel (nog) niet aan de orde zijn, maar zodra je meer naar buiten treedt en in contact komt met Godzoekers uit de wereld krijg je ermee te maken (107). Nu mochten wij ons dat laatste wel meer aantrekken: hoezeer gaan de Godzoekers uit de wereld ons ter harte? Zoeken we ze op? Zijn ze welkom in onze kerken? Mijn punt van verschil met dr. Loonstra is echter dat ik niet kan meemaken dat de goede ordeningen die God voor de mens gegeven heeft vanaf de schepping (zoals rustdag en huwelijk) zo in het Nieuwe Testament worden gerelativeerd ter wille van de voortgang van het evangelie, dat wij onder leiding van de Geest daar flexibel mee om kunnen gaan. Zowel de rustdag als het huwelijk zijn voorafschaduwingen van de toekomstige heerlijkheid: de rust die er over blijft voor het volk van God, en de bruiloft van het Lam. Ze staan in het nauwste verband

met de verbondsrelatie tussen God en Zijn volk. Ze vinden hun diepste vervulling in Christus. Deze goede ordeningen die God vanaf de schepping heeft gegeven en die sinds de zondeval door de mensheid worden genegeerd, maar door de genade van de Heilige Geest in Zijn gemeente gehonoreerd, die kunnen we niet relativiseren ter wille van de voortgang van het evangelie, want ze zijn onderdeel van het evangelie.

Ds. H. Korving

N.a.v.: Bert Loonstra, *Meedenken met Paulus. Letter en Geest in de bezinning op vrouw en ambt*, Amsterdam, Buijten & Schipperheijn, 2018, ISBN 9789058819949, 127 pag., prijs € 12,95.

P E R S BERICHT

STUDEREN IN ROTTERDAM

Inmiddels is het academisch jaar weer begonnen. Graag attenderen we de studenten in Rotterdam die de weekenden niet thuis doorbrengen, op de diensten van de Jeruzalemkerk in Rotterdam-Kralingen. De diensten worden gehouden om 10.00 en 16.30 uur. Adres: Jeruzalemstraat 95, Rotterdam-Kralingen. Van harte welkom. Voor meer informatie, ook over de mogelijkheden om als student catechisatie te volgen, kunt u / jij contact opnemen met ds. A.J.T. Ruis (email: ajtruis@klikSAFE.nl; tel. 010-3132474).

'CHRISTELIJKE TEVREDENHEID'

Themadag 30+ D.V. zaterdag 5 oktober 2019
Tevreden zijn met wat je hebt? Of steeds meer willen? Op de themadag 30+, die zaterdag 5 oktober wordt gehouden in Ouderkerk aan den Amstel (Kon. Julianalaan 24, 1191 CE), denken we met elkaar na over 'Christelijke tevredenheid'. Sprekers deze dag zijn ds. A.C. Uitslag en dr. H.F. Massink. Er is volop tijd voor ontmoeting, goede gesprekken, zingen en ook is er een gezellig diner.
De dag start om 14.00 uur en wordt om 21.00 afgesloten. De kosten voor deze themadag bedragen €30,00. Deelnemers moeten zich vooraf aanmelden via de website: www.lcj.nl/themadag30+
Alle dertigplussers zijn hartelijk welkom!

BOND VAN CHR. GEREF. MANNENVERENIGINGEN

Op D.V. zaterdag 5 oktober 2019 wordt de jaarlijkse bondsdag van de mannenverenigingen van onze kerken gehouden in de Chr. Geref. Kerk 'De Tabernakel', Verlengde Maanderweg 146 te Ede (tel. 0318-611545). Namens het bestuur wil ik u hartelijk uitnodigen deze dag met ons mee te maken.

In de morgenbijeenkomst luisteren we naar het bondsdagreferaat die dit jaar wordt gehouden door prof.dr. A. Baars over:

'Drie-enig God U zij al de eer!'

Het verband tussen de gemeenschap met de drie-enige God en de eredienst, voornamelijk bij John Owen.

Gezien de inhoud van de lezing hopen wij velen van u op de bondsdag te ontmoeten. Een verdere aanbeveling om de bondsdag te bezoeken lijkt ons niet nodig!

De morgenbijeenkomst begint om 10.30 uur. Koffie en thee zijn bij de kerk verkrijgbaar. Het is de bedoeling dat we rond 14.00 uur gaan afsluiten, zodat de bezoekers die van ver komen weer bijtijds thuis kunnen zijn.

We hopen op een door de Heere gezegende dag.
Neem gerust uw vrouw en kennissen mee!

Met een hartelijke broedergroet,
A. Kok, secretaris

In plaats van kaartjes

Een woord, een handdruk of een kaart. Het heeft ons goed gedaan dat wij zoveel belangstelling en medeleven mochten ontvangen na het overlijden van mijn zeer geliefde man, onze lieve, biddende vader en opa

Bastiaan de Romph

Wij hebben dit zeer gewaardeerd.
Onze welgemeende dank hiervoor.

A.C. de Romph - den Butter
Kinderen en kleinkinderen

Zwijndrecht, september 2019

“... Gij hebt mijn rechterhand gevat”. (Psalm 73: 23)

Bedroefd geven wij u kennis, dat is heengegaan mijn innig geliefde man, onze lieve vader, schoonvader, groot- en overgrootvader

Adriaan Heijstek

Rotterdam, 17 oktober 1932 Sliedrecht, 11 september 2019

Wij zijn dankbaar voor wat hij van God ontvangen heeft en mocht doorgeven.

Sliedrecht : J.A. Heijstek-van Gammeren
 Veenendaal : Ad Heijstek
 Gery Heijstek-Graafland
 Sliedrecht : Ina Baars-Heijstek
 Jacob Baars
 Dordrecht : Theo Heijstek
 Gijske Heijstek-Kraaijeveld
 Sliedrecht : Lydia Kraaijeveld-Heijstek
 Teus Kraaijeveld
 Hardinxveld-
 Giessendam : Peter Heijstek
 Bets Heijstek-van der Dussen
 Sliedrecht : Wim Heijstek
 Linda Heijstek-de Heer
 Bleskensgraaf : Ben Heijstek
 Marjolein Heijstek-de Jong
 Sliedrecht : Marc Heijstek
 Petra Heijstek-de Ruiter

Klein- en achterkleinkinderen

Merwestraat 45, 3361 HK Sliedrecht

De begrafenis heeft op maandag 16 september plaatsgevonden op de begraafplaats te Sliedrecht.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 10 oktober 2019. Kopij graag binnen donderdag 26 september 2019.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

Zaterdag 14 september 2019 mocht onze ontmoetingsdag gehouden worden op Urk. Er is gesproken over schepping en herschepping. Het is verblijdend dat er aanzienlijk meer mensen gekomen waren dan de vorige keer. Het gesprokene mocht ingang vinden. Vele bekenden hebben elkaar weer mogen ontmoeten en spreken. Je kunt merken dat er sprake is van een onderlinge band. Een band in en door het Woord van God en zo ook aan elkaar. De Heere ontferme Zich over onze kerken en geve de Generale Synode wijsheid en standvastigheid om te blijven bij genomen besluiten die gegrond zijn op Gods Woord en het belijden van de Kerk.

CBB

‘Bewaar het Pand’ is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

VAN STAVEREN begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
”Mijn Laatste Wens”.

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@klikSAFE.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 27,50,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 30,- per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.
Contactadres Canada:
D. Kleinjan Tel. 905-627-8556 mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

DE DUITSERS KENNEN HUN 'EIGEN' HEIDELBERGER NIET MEER

Helpt u mee om dit boekje terug te geven
aan het Duitse volk?

Zie voor informatie en/of presentatie
onze website www.svvhed.org

Voor giften: NL35 ABNA 0548 9879 20

CURSUS GEESTELIJKE VORMING

MIDDELHARNIS/SOMMELSDIJK – 2019/2020

Vanaf het seizoen 1978/79 mogen we de lezingen verzorgen voor deze cursus. Tot opbouw van het geestelijke leven in deze hectische tijden. Graag geven we u dan ook de data en de onderwerpen door opdat u deze kunt noteren en anderen daartoe opwekken: Kom ga met ons, en doe als wij... graag ontmoeten we jongeren en ouderen uit de brede regio van onze eilanden en daarbuiten.

Alle avonden worden D.V. op donderdag gehouden.

26 september Dr. C.P. de Boer

"De Kerk en het kerkelijk leven in de NieuwTestamentische periode."

17 oktober Ds. P.C. Hoek

Hoe spreekt de Bijbel over de hel?

14 november Ds. R. Kok

"De Heere dienen met blijdschap"

9 januari Prof. Dr. W. van Vlastuin

"Geloven in een postmoderne cultuur?"

6 februari Ds. J. van Rijswijk

Nog onbekend

19 maart Prof. Dr. Ir. W. de Vries

"Evolutie: waarom aanvaarding ervan ons heil op het spel zet."

De bijeenkomsten beginnen om 19.45 tot 21.30 uur. Worden gehouden in de Rehobôthkerk, Olympiaweg 44 3245 DL Sommelsdijk.

Bij de ingang van Middelhamis/Sommelsdijk.

Het cursusgeld bedraagt € 15.-- voor de gehele cursus,

of € 3.50 per avond, inclusief koffie en excerpt van de lezing.

Voor nadere inlichtingen kunt U terecht bij:

Nelleke Bakker, Tel. 0187-486383 ('s avonds).

Namens de Stuurgroep: Ds. C. Gielen

Uitnodiging

Alle kinderloze echtparen, maar ook hun familieleden, vrienden en ambtsdragers nodigen wij van harte uit voor onze open bijeenkomst op D.V. zaterdag 2 november 2019 in het schoolgebouw van de Gomarus SG, Hoefslag 11 te Gorinchem. Inloop 14.15 uur, opening 14.45 uur.

Ds. W.M. Mulder verzorgt de inleiding, een moeder deelt haar ervaringen. Hartelijk welkom!

Een kind, geen kind
Mijn kinderen kinderloos

Revoke wil echtparen met een onvervulde kinderwens ondersteunen door Contact, Voorlichting en Bezinning.

Revoke
Reformatische Vereniging
van Ongelofde Kinderloze Echtparen

Voor meer informatie
kijk op www.revoke.nl, mail
naar aanmelden@revoke.nl
of bel 0318 - 45 65 87.

Begravenisonderneming de Jongh

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen*

Hardinxveld-Giessendam	Dordrecht e.o.	Waardenburg
0184 - 61 11 54	078 - 641 27 40	0418 - 65 20 39
 H. de Jongh	 D.D.E. Melieste	 M.K. Ligthart
 A.J. van Lieburg		

**Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.**

www.begravenisondernemingdejongh.nl

Een noodkreet uit Malawi: 'Geef u ons toekomst?!'

Adopteer
een
weeskind.

€15.-
per maand

Voor meer
informatie
kijk op
www.timotheos.nl/
sponsorprogramma.

€20.-
per maand

Adopteer
een
scholier.

Timotheos Timotheos Foundation werkt nauw samen met de
Reformed Presbyterian Church of Malawi.

Liever een gift overmaken? Dat kan via www.timotheos.nl/doneer
of op NL57 RABO 0161 4855 02 t.n.v. Stichting Timotheos.

Wezenzorg

Voeding/gezondheid

Onderwijs

Evangelisatie